

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Miljøstyrelsen

Skanderborg Kommune
Staben, Kultur, Borger og Plan
Skanderborg Fælled 1
8660 Skanderborg

Østjylland
J.nr. MST-521-02848
Ref. HAH
Den 13. november 2018

Att. Bente Hornbæk
Sendt til : bente.hornbaek@skanderborg.dk

Tilladelse til anlægsarbejder i Dyrehavens festivalareal.

Afgørelse

Miljøstyrelsen giver hermed **tilladelse** til anlægsarbejder i forbindelse med flytning af Bøgescenen samt anlægsarbejdet ved udvidelse af én omlæsningsplads på matr. nr. 144a Skanderborg Markjorder i Skanderborg Kommune. Der vedlægges kort, hvoraf placeringen af de forskellige anlægsarbejder fremgår.

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt 17. september 2018, dog undtagen nyetablering af den østligst beliggende omlasteplads, der ikke tillades anlagt i fredskov.
2. Hvis anvendelse til Smuk Fest ophører skal installationer samt anlæg knyttet til festivalen fjernes og arealerne reetableres til skov eller natur.
3. Der udlægges erstatningsskov på 1,1 ha løvtræsbevoksning, bynært beliggende. Et erstatningsareal skal forelægges for Miljøstyrelsen Østjylland til godkendelse senest den 1. marts 2019.
4. Såfremt der fældes store træer, der er levested for flagermus, skal der foreligge en tilladelse fra Miljøstyrelsen Arter og Naturbeskyttelse til fældningen. Fældning må alene ske i perioden sidst i august til midten af oktober eller slutningen af april til begyndelsen af juni.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1 og § 39 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 122 af 26. januar 2017) og § 1, § 3 og § 6 i bekendtgørelse om erstatningsskov (bekendtgørelse nr. 853 af 27. juni 2016).

Beregning af erstatningsskov beror på at der er tale om påvirkning af bynær skov. Kravet om erstatningsskov er derfor 200 % af det påvirkede areal på 0,55 ha.

Denne afgørelse vedrører kun forholdet til skovloven.

Hvis dispensationen medfører rydning af skov, skal rydningen dog meddeles til kommunen med henblik på en vurdering af, om rydningen kræver en vurdering af projektets virkninger på miljøet (VVM).

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter, at den er meddelt, jf. skovlovens § 42.

Fortidsminder

Da det er muligt, at der findes jordfaste fortidsminder på arealet, skal du være opmærksom på følgende bestemmelser i museumsloven:

- § 25, hvorefter den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, forud for igangsætning af arbejdet kan anmode vedkommende kulturhistoriske museum om en udtalelse med stillingtagen til, om arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.
- § 27, hvorefter jordarbejdet skal standses ved fund af spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt. Eventuelle fund skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum.

Redegørelse for sagen

Baggrund

Da hele festivalarealet i Dyrehaven er fredskovspligtigt er Skovlovsmyndigheden og Skanderborg Kommune løbende i dialog om anvendelsen af en del af Dyrehaven til Smuk Fest. Der har løbende over årene været ansøgninger til forskellige tiltag på festivalarealet.

Der er nu et ønske om en kapacitetsudvidelse af festivalarealet, hvorfor Skanderborg Kommune 17. september 2018 har fremsendt en ansøgning med forskellige tiltag indenfor festivalarealet.

Smuk Fest har eksisteret gennem mange år i Dyrehaven og udvidelsen er således knyttet til et allerede lovligt eksisterende anlæg i Dyrehaven.

Med henblik på at sikre og imødekomme behovet for udvikling af Dyrehaven og at afbalancere dette hensyn over for andre interesser i relation til anvendelsen af Dyrehaven nedsatte Skanderborg Byråd i februar 2018 et opgaveudvalg med repræsentanter fra de forskellige interessenter. Opgaveudvalgets arbejde udmøntede sig i *Principper for udvikling af Dyrehaven*. Denne rammeplan er vedtaget af Skanderborg Byråd efter at forslaget har været i høring.

Den del af skoven, som festivalen afholdes i, er den mest bynære og er derfor også meget besøgt. Det er imidlertid også den del af skoven, hvor de ældste træer findes. Som en del af *Principperne for udvikling af Dyrehaven* - og som en videreførelse af 'Helhedsplanen for Dyrehaven' - har Skanderborg Kommune og Skanderborg Festival Klub arbejdet med en skovforyngelsesplan af festivalskoven, som erstatter de arealer inden for festivalområdet, der inddrages til festivalformål.

Overordnet beskrivelse af den ændrede anvendelse

Festivalområdet rummer flere scener, og festivaldeltagerne bevæger sig under festivalen derfor rundt mellem scenerne og det store udbud af spisesteder og barer.

Den nedenfor beskrevne kapacitetsudvidelse ved Bøgescenen kombineres med et ønske om, at også publikumsarealet ved Stjernescenen udvides. Det skyldes den omstændighed, at et forøget antal gæster belaster pladsen tilsvarende i øvrige områder, herunder ved en relativ stigning i antallet af publikummer ved Stjernescenen.

Dertil kommer arealer til sikring af den nødvendige logistiske struktur mellem scener, spisesteder, barer og toiletter samt arealer bag publikumsområder, så der i et sikkert arbejdsmiljø og med fuld iagttagelse af forøgede myndighedskrav til publikumssikkerhed kan serviceres et større antal gæster.

På vedlagte kort (sidst i afgørelsen) ses den del af Dyrehaven, der anvendes til festival. De af denne ansøgning omfattede tiltag vil ikke ændre den ydre afgrænsning af festivalskoven. Tiltagene vil imidlertid muliggøre udvidelse af kapaciteten *inden for* festivalområdet.

En del af aktiviteterne har midlertidig karakter, og der tilsås med græs alle steder, så vidt muligt.

Skanderborg Kommune har ladet gennemføre en undersøgelse af påvirkningen af flagermus, som dokumenterer, at tiltagene ikke påvirker den økologiske funktionalitet af området for flagermus negativt. Undersøgelse giver følgende anbefaling:

Ved rydning eller fældning af udvalgte træer i delarealerne bør det tilstræbes, at lade så mange som muligt af de 21 registrerede potentielle træer blive stående uberørt, i det omfang det er foreneligt med planerne for den fremtidige anvendelse af arealerne. Dette anbefales særligt stærkt for de fem træer hvor der er konstateret sikker eller mulig flagermusaktivitet (bilag vedhæftet sidst i denne tilladelse). Fældning af træer, der er levested for flagermus, kræver en tilladelse fra Miljøstyrelsen Arter og Naturforvaltning.

De konkrete tiltag (oversigtskort vedhæftet bagest i tilladelsen)

1. Bøgescenen (anlægsarbejde)

Scenekanten (kampestenssætningen), hvor den eksisterende Bøgescene opstilles, fjernes. Der terrænreguleres, og der opføres en ny bredere scenekant, men rykket 45 meter tilbage i forhold til nuværende placering. Stensætningen foran scenerne genopføres med de eksisterende kampesten, der suppleres med tilsvarende kampesten. De nuværende bænke foran scenen flyttes ligeledes med til ny position, men placeres, så afstanden mellem bænke og scener bliver større end i dag. Bag scenen etableres aflæsningsareal samt til- og frakørselsvej.

Anlægsarbejdet vil påvirke ca. 4.000 m² af fredskoven. Dette areal medtages i beregningen af erstatningsskov.

Miljøstyrelsen finder at området ved Bøgescenen allerede er meget påvirket af forskellige aktiviteter og at den ønskede terrænregulering ikke vil påvirke indtrykket af landskabet i negativ grad.

Ved fældning for at skabe plads til den nye scene vil lysningen ved Bøgescenen blive større, og den vil blive mere blotlagt mod stiforløbet fra Sølundindgangen. Der vil blive plantet solitære træer spredt på dele af publikumsarealet, og der vil blive etableret beplantning i en bræmme på 7 meters bredde frem til ny sceneforkant på Bøgescenen. Derved opretholdes fornemmelsen for publikum af at gå ind i skoven.

Mellem Dyrehavevejen og bagkanten af den fremtidige Bøgescene er der flere store bøgetræer m.v., som vil danne et grønt løvtag over Bøgescenerne.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at det ikke er muligt at udvide Bøgescenen uden at påvirke bevoksningen i fredskoven Bøgescenen ligger i.

2. Anlæggelse af gangsti i skovstykket mellem Bøgescenen og Stjernescenen

Til forbedring af logistikken og sikkerheden etableres en gangsti/adgangskorridor mellem Bøgescenen og Stjernescenen. Stien og stiens bredde er nødvendig af sikkerhedsmæssige hensyn, hvilket er beskrevet i ”Notat vedrørende ønsket bredde af stiforløb” underskrevet af Politi og Beredskab.

Gangsti/adgangskorridor etableres ved at krat og træer med op til 5 cm i diameter fældes. Desuden vil der i festivalperioden midlertidigt blive udlagt flis på skovbunden. De sidste 30 m ned mod Stjernescene befæstes med ”gartnermacadam” (fjernelse af 20 cm muld og efterfyldning med filtersand og afslutning med muldjord iblandet skærver samt udsåning af græs).

Det er Miljøstyrelsens vurdering at der her er tale om drift af bynær offentlig skov, hvor der tages hensyn til et stort publikumsbesøg. Desuden er anlægget af gangstien en stor forbedring af sikkerheden på Smuk Fest. Fornyelsen af trævæksten på lang sigt er sikret som beskrevet i driftsrammerne i *Principper for udvikling af Dyrehaven*.

3. Etablering af omlastepladser(anlægsarbejde)

Som forberedelse til festivalen skal der køres særdeles meget materiel ind i Dyrehaven. For at skåne skovbunden mest muligt er der etableret en omlasteplads i skoven, hvor tunge køretøjer kan aflæse festivalinventar og forsyninger, inden det med lettere køretøjer eller på køreplader transporteres ind/ud til den endelige placering.

Der ønskes dels en udvidelse af en eksisterende omlasteplads hvor der ryddes et mindre areal med birkeopvækst. Da der er tale om yngre birk uden særlige naturværdier beliggende ud til den eksisterende omlasteplads vurderer Miljøstyrelsen at der ikke sker nævneværdig forringelse ved denne udvidelse af kapaciteten på omlastepladsen.

Det påvirkede areal ved omlastepladsen er på 1.500 m². Dette areal medtages i beregningen af erstatningsskov.

Desuden ønskes der etableret en helt ny omlasteplads på et areal hvor der for nyligt er sikret foryngelse af skoven ved gentilplantning af arealet. Denne er uden sammenhæng med øvrige etablerede anlæg. Der gives ikke tilladelse til etablering af denne plads, men der udarbejdes særskilt afgørelse for denne omlasteplads.

4. Stjernescenen

Afgrænsningen af Stjernescenen ønskes udvidet mod nordøst og nord, således at der bliver mulighed for et større antal publikummer foran scenen. Dette giver mulighed for at fordele publikum, hvilket styrker sikkerhed og publikumsoplevelse. Udvidelsen etableres ved at krat og træer med op til 5 cm i diameter fældes. Tiltaget er således meget lig etableringen af gangstien beskrevet under pkt. 2. Indgrebet er således mindre omfattende og fornyelsen af trævæksten på lang sigt er sikret som beskrevet i driftsrammerne i *Principper for udvikling af Dyrehaven*.

Miljøstyrelsen vurderer at dette indgreb kan foretages som almindelig drift af en bynær offentlig ejet skov med stort publikumsbesøg.

5. Genskabelse af den gamle kondisti ved Capri og ibrugtagning af lysning mellem Capri og Dødemandsbakken til festivalformål

Der er en gammel kondisti i lysningen mellem Capri og Dødemandsbakken.

For at fordele publikum mere hensigtsmæssigt mellem Bøgescenen og Stjernescenen og absorbere pludselige publikumstryk omkring Capriindgangen genskabes den gamle kondisti i en længde af ca. 210 meter med en bredde på 6-7 meter. Stien anlægges med "gartnermacadam". Endvidere tages lysningen mellem Capri og Dødemandsbakken i brug til festivalformål, der ikke forudsætter større opstillinger som barer, boder, toiletter m.v.

Genskabelsen af stien understøtter også den rekreative udnyttelse af skoven udenfor festivalperioden. Miljøstyrelsen vurderer derfor at dette indgreb kan foretages som almindelig drift af en bynær offentlig ejet skov med stort publikumsbesøg.

6. Anlæggelse af gangsti mellem Sherwood og Mexival med mulighed for opstilling af boder, toiletter m.v.

Logistikken for publikum kan forbedres væsentligt ved at skabe en ny gangsti rundt om Bøgesceneområdet, så publikum har mulighed for at passere uden om Bøgescenen og give plads til et større antal publikummer foran Bøgescenen. Ændringen vil medføre en helt ny mulighed for at fylde pladsen fra midten og således forbedre logistikken for det øgede antal gæster.

Stien er derudover vigtig og nødvendig som mulig ekstra evakueringsvej, ligesom pladsen kan tømmes mere effektivt fra midten i en evakueringssituation. Tiltaget tjener således et sikkerhedsmæssigt formål i forbindelse med Smuk Fest.

Grundet ønske om at skabe en sikker og stabil rute anlægges stien med ”gartnermacadam” hvilket imødegår dannelsen af mudderhuller på strækningen og nødvendigheden af efterfølgende reparationsarbejder med tunge maskiner på skovbunden.

Det er Miljøstyrelsens vurdering at der her er tale om drift af bynær offentlig skov, hvor der tages hensyn til et stort publikumsbesøg. Desuden er anlægget af gangstien en stor forbedring af sikkerheden på Smuk Fest. Fornyelsen af trævæksten på lang sigt er sikret som beskrevet i driftsrammerne i *Principper for udvikling af Dyrehaven*.

EF habitatarter

Ud over flagermusearter, er der ikke registret bilag IV arter på festivalområdet i Dyrehaven.

Der er registret forekomst af butsnudet frø og stor vandsalamander på arealerne nord for Dyrehavevejen. Det vurderes at begge arter har bedre økologiske forhold nord for Dyrehavevejen og at den økologiske funktionalitet ikke er væsentlig negativt påvirket ved de angivne projekter indenfor festival arealet.

Vedrørende påvirkning af flagermus i området har Skanderborg Kommune ladet udarbejde en undersøgelse af forholdene ved konsulent. Der er forekomst af mange flagermus i området. Det er dog området nord for Dyrehavevej, der er langt det vigtigste leve- og fourageringsområde i Dyrehaven.

Profus Naturrådgivning, der har foretaget undersøgelser af flagermus i Dyrehaven, konkluderer i rapporten:

” Det vurderes samlet på baggrund af besigtigelserne af Dyrehaven, registreringen af træer og flagermusregistreringerne ved runde 1 og 2, at projektet ikke vil medføre negative påvirkninger af flagermusbestandene i Dyrehaven og området omkring denne. Det vurderes desuden, at projektet ikke vil medføre en negativ påvirkning af skovens økologiske funktionalitet som yngle- og raste- og fourageringsområde for bestande af flagermus, der er knyttet til skoven.”

Miljøstyrelsen tilslutter sig denne konklusion i rapporten.

EF habitat- eller fuglebeskyttelsesområde

Arealet ligger udenfor Natura 2000 områder. Nærmeste Natura 2000 område er Natura 2000 område 52, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå, der ligger ca. 5 km vest for Dyrehaven.

Dispensation fra fredskovsplikten skønnes på baggrund af afstanden til Natura 2000 området derfor ikke at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Begrundelse for afgørelsen

Efter skovlovens § 11, stk. 1 (lovbekendtgørelse nr. 122 af 26. januar 2017) må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald uden sammenhæng med skovdriften. Efter § 38 kan der dog gives dispensation, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun tilladelse, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov.

Projekterne knytter sig til Dyrehaven og Smuk Fest der har været anvendt til publikumsaktiviteter gennem mange år og Smuk Fest har været afholdt i 39 år.

Der er således tale om udvidelse af allerede eksisterende anlæg med relation til udnyttelsen af Dyrehaven til publikum og Smuk Fest. Da hele Dyrehaven er pålagt fredskovspligt er en udvidelse udenfor fredskov ikke mulig.

Dyrehaven ved Skanderborg er offentligt ejet fredskov, hvor driftsformålet primært er opfyldelse af rekreative formål for publikum, hvilket svarer til formålet for bynær offentligt ejet fredskov i skovloven. Smuk Fest er en del af den rekreative udnyttelse af arealerne. Rammerne for driften af Dyrehaven er fastlagt i ”Principper for udvikling af Dyrehaven” der er vedtaget af Skanderborg Byråd i 2018. Rammerne sikrer både udviklingen af Smuk Fest og et kontinuerligt skovdække, der opfylder skovlovens bestemmelser for arealerne.

På den baggrund finder Miljøstyrelsen, at der kan gives tilladelse til anlæggene ved Bøgescene samt udvidelse af omlastningsarealet, som beskrevet ovenfor.

Desuden bemærkes det, at anlæggene af brede stier, som beskrevet under ovenstående pkt. 2 og pkt. 6, er en del af den flersidige drift i en offentligt ejet skov med det meget store publikumsbesøg, der forekommer under afholdelsen af Smuk Fest.

Klagevejledning mv. jf. § 60 og §§ 62 – 64 i skovloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Følgende er klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen.
- Enhver, som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er givet af Miljøstyrelsen.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold. Vejledning om klageregler og gebyrordning i Miljø- og Fødevareklagenævnet kan findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljøstyrelsens afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsen er meddelt.

Du er velkommen til at ringe til Miljøstyrelsen på tlf. nr. 7254 4000, hvis du har spørgsmål til afgørelsen.

Med venlig hilsen

Hans Hoyer
+45 72 54 39 22
hah@mst.dk

Kopi til:

- Skanderborg Museum, info@skanderborgmuseum.dk
- Dansk Ornitologisk Forening Skanderborg, skanderborg@dof.dk
- Friluftsrådet Søhøjlandet, soehoejlandet@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, nbu_jyl@botaniskforening.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Lepidopterologisk Forening, graubaek@live.dk

Miljøstyrelsen er bemyndiget til at træffe afgørelse i henhold til skovloven på miljø- og fødevareministerens vegne, jævnfør § 27 i bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen (nr. 1577 af 14. december 2017).

Bilag fra undersøgelsen af flagermus. Træer med potentiale for flagermus er angivet med nr.

